

Bohemen

Tsjechië

Albert Gielen

Colofon

Bohemen (Tsjechie)

©2022 Odyssee Reisgidsen | odyssee-reisgidsen.nl

©2022 Albert Gielen

Alle rechten voorbehouden

Niets uit deze website mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tweede, herziene druk

ISBN 9789461230492

NUR 512

Tekst: Albert Gielen

Serieredactie: Bartho Hendriksen en Leo Platvoet

Foto's: Albert Gielen tenzij anders vermeld

Kaarten: UvA Kaartenmakers, Castricum en Aad Mak, Barneveld

Odyssee Reisgidsen

Odyssee Reisgidsen levert zijn titels als paperback of als e-book. Paperbacks zijn verkrijgbaar bij de (reis)boekhandel in Nederland en Vlaanderen, via online-boekhandels of de Odyssee-website. De e-books zijn verkrijgbaar via de Odyssee-website en een groot aantal internetplatforms. Uiteraard proberen wij de geboden informatie zo actueel en accuraat mogelijk te houden. Toch kunnen er onvolkomenheden en fouten in de tekst voorkomen. Odyssee aanvaardt daarvoor geen verantwoordelijkheid.

Prijsklassen accommodatie (tweepersoonskamer, hoogseizoen)

€ = tot 40 euro

€€ = tussen 40 en 80 euro

€€€ = tussen 80 en 120 euro

€€€€ = boven de 120 euro

Foto omslag paperback: Gevels in České Budějovice. Foto Leonid Andronov | Dreamstime.com

Foto titelpagina: Kasteel van Český Krumlov

Foto pag. 5: Kasteel van Český Krumlov

(logo)

Volg Odyssee op Twitter en Facebook

odyssee-reisgidsen.nl | info@odyssee-reisgidsen.nl

ISBN 9789461230492

Voorwoord

Tsjechië, dat zich graag afficheert als het hart van Europa, is een veelzijdig vakantieland. Praag is van een onweersproken schoonheid. Vele eeuwen architectuur zijn er in steen gestold en een ongemakkelijke geschiedenis heeft er zijn sporen nagelaten. Tegen dit eeuwenoude decor speelt zich een bruisend straatleven af, met alle voor- en nadelen van dien.

Maar Tsjechië is meer dan alleen Praag. Het land is rijk aan bossen, heuvel- en berggruggen, middeleeuwse marktstadjes, kuuroorden en wandelpaden. Kasteelen en musea zijn er in overvloed. Zeker na de scheiding met Slowakije gaat het Tsjechië voor de wind, maar het is geen paradijs op aarde. De verouderde industriecomplexen lieten een vervuild visitekaartje achter, maar zijn in veel gevallen omgevormd tot culturele centra of tot woningbouw. Het past geheel in de traditie van de Odyssee-reisgidsen om dat niet te verhullen, maar juist aan te geven hoe de reiziger desondanks de vele aantrekkelijke kanten van het land kan ontdekken.

Praag wordt omringd door de regio Bohemen, dat tweederde van de Tsjechische Republiek beslaat. In het midden van de regio ligt een glooiend gebied dat doorsneden wordt door de rivieren Vltava (Moldau), Labe (Elbe) en Ohre. Ten westen van de hoofdstad ligt Karlovy Vary, een lommerrijk kuuroord in de bosrijke heuvels. Plzeň is een industriële stad en bekend van Pilsner Urquell en Škoda. In Kutná Hora is het sinistere knekelhuis een bezoek waard. Ten zuiden van Praag, dicht tegen de Oostenrijkse grens, staat een andere bierbrouwerij, in České Budějovice, de thuisbasis van Budweiser, en Český Krumlov met zijn roze gekleurde kerken en fresco paleizen.

Veel lees- en reisplezier,

Albert Gielen

Tips

Uiteraard houdt Odyssee zich aanbevolen voor reacties van kritische lezers. Zijn er foutieve vermeldingen, wijzigingen in openingstijden, prijzen en dienstregelingen in deze gids? Laat het ons weten! Of heb je tips over hotels, pensions, campings en dergelijke? Ook dat horen we graag! Stuur een email naar: info@odyssee-reisgidsen.nl. Ga voor updates van de reisgids naar: odyssee-reisgidsen.nl/item/bohemens-tsjechie-updates

Inhoudsopgave

Bohemen verkennen

- Landschap en bevolking 7
- Geschiedenis van Tsjechië in het kort 9
- Odyssee's aanraders Bohemen 12

Bohemen van streek tot streek: Midden-Bohemen

- MIDDEN-BOHEMEN 14
- Ten westen van Praag 15
- Ten noorden van Praag 17
- Ten oosten van Praag 22
- Ten zuiden van Praag 30

Bohemen van streek tot streek: West-Bohemen

- WEST-BOHEMEN 35
- Plzeň en omgeving 36
- Ten zuiden van Plzeň 43
- Mariánské Lázně en Chleb 47
- Karlovy Vary en omgeving 57

Bohemen van streek tot streek: Noord-Bohemen

- NOORD-BOHEMEN 63
- Ertzgebergte 64
- Litoměřice, Terezín en omgeving 72
- Ten oosten van de Labe 78
- Liberec en omgeving 82

Bohemen van streek tot streek: Oost-Bohemen

- OOST-BOHEMEN 86
- Český Ráj 87
- Krkonoše 90
- Náchod en omgeving 95
- Hradec Králové en omgeving 99

Bohemen van streek tot streek: Zuid-Bohemen

- ZUID-BOHEMEN 108
- Tábor en omgeving 109
- České Budějovice en omgeving 112
- Český Krumlov en de Šumava 120

Praktische tips en informatie

- Reizen naar Tsjechië 132
- Reizen binnen Tsjechië 133
- Overnachten 136
- Eten en drinken 137

Praktisch ABC

- Bohemen van A tot Z 139
- Woordenlijst 144
- Wie is wie 148

Begrippenlijst **149**

Register 150

Kaders

L&K – ŠKODA – VW **21**

Pierrot uit Kolín **24**

Škoda & Plzeň **37**

Plzeňský Prazdroj Brouwerij **40**

De Choden **46**

Goethe in Mariánské Lázně **48**

Marx-route **59**

Sudeten-Duitsers **62**

Maanlandschap **64**

Pardubice & Semtex **103**

Bedřich Smetana **105**

Jan Žižka **110**

Hus: Calvijn en Luther in één persoon **127**

Voorjaar: de lenteklokjes bij Malé Svatoňovicet

Landschap en bevolking

Bohemen is de historische naam van het westelijke deel van Tsjechië. Het beslaat 50.750 km² en wordt gekenmerkt door een keten van middelgebergten aan de randen, met in het midden een vruchtbare laagvlakte waar de grote rivieren (Labe, Ohře, Vltava) doorheen stromen. In het westen van Bohemen domineert de Krušné hory, het Ertsgebergte. Het noordoostelijk deel ervan is verregaand geïndustrialiseerd. De hoogste top van dit gebergte is de Klínovec (1243 m). In het zuiden van Bohemen ligt de Šumava (het Bohemer Woud), waar een aantal toppen tot boven de 1000 meter reikt. In het noorden rijgen de gebergten zich aaneen, waarvan de Krkonoše (het Reuzengebergte) het meest in trek is. Hier ligt ook het hoogste punt van Tsjechië: de Sněžka (1603 m). Deze gebergten omsluiten de Boheemse laagvlakte, die voor een belangrijk deel uit laag heuvellandschap bestaat en waar de akkerbouw domineert. Water is er volop in Bohemen: naast de al genoemde rivieren, die een aantal stuwmeren voeden, zijn er talrijke beken en meren. In het zuidoosten van Bohemen is de eens moerassige grond door menselijk ingrijpen veranderd in een visrijk merengebied. Natuur-schoon is te vinden in kleine berggebieden waar grillige zandsteenformaties te vinden zijn, zoals Český ráj (Boheems Paradijs).

Flora en fauna

De meeste berggebieden worden bedekt door dichte bossen. In de lagergelegen gebieden overheersen loofbomen (beuk, berk, eik, lijsterbes, esdoorn) en in de hogere naaldbomen (spar, lariks, grove den, taxus). Naar schatting is ruim 30% van het grondgebied met bos bedekt. De boomgrens ligt tussen de 1200 en 1400 m.

Bloemen komen het meest voor in gebieden met loofbos en op bergweiden. Omdat een zeer groot deel van de Tsjechische bodem uit kalksteen bestaat, groeien er veel kalkminnende planten.

De meest interessante gebieden voor de plantenliefhebber zijn: Obří důl (veel Alpenflora, in het oostelijk deel van Krkonoše), České Švýcarsko (bij Hřensko, ten noorden van Děčín) en Šumava (de veengronden ten zuiden van Sušice). De dierenwereld is niet spectaculair. De lynx schijnt in de hogere regionen nog voor te komen. Haas, vos, konijn, hert en wezel zijn volop aanwezig in de middelgebergten. Adelaars en sperwers zijn de meest bijzondere vogels, terwijl in de stuwmeren en bergbeken vissers hun hart en hengel kunnen ophalen aan snoeken, karpers, paling, forel en zalm.

Klimaat

Het weer in Bohemen												
	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Max. temperatuur	1	4	9	14	19	23	24	24	20	14	7	3
Uren zon per dag	2	3	4	6	7	7	7	7	5	4	2	2
Dagen met neerslag	14	13	13	12	14	14	14	13	12	13	15	15

bron: www.klimaatinfo.nl

De genoemde temperaturen (in °C), dagen en uren zijn gemiddelden per maand.

Lokaal kunnen er afwijkingen voorkomen.

Tsjechië bevindt zich ook wat het klimaat betreft in een overgangsgedebied tussen West- en Oost-Europa. Van west naar oost krijgt het klimaat een meer continentaal karakter. In Bohemen heerst een gematigd landklimaat met een vrij gelijkmatig over de maanden verdeelde neerslag. De berggebieden van Bohemen worden gekenmerkt door een wisselvallig weerbeeld, met beduidend meer neerslag dan de laagvlakten.

Bevolking

Het aantal inwoners van Tsjechië bedraagt 10,7 miljoen, waarvan er 7,5 miljoen in Bohemen wonen, en dit aantal blijft redelijk stabiel. Tsjechen vormen met 83,8% de overgrote meerderheid, terwijl 5% zichzelf als Moraviër en 0,2% als Sileziër bestempelt. Verder bestaat de bevolking uit 4,7% uit buitenlanders, ongeveer een half miljoen mensen. Daarvan bestaat 1,4% uit Oekraïners, 0,9% uit Slowaken en 0,5 % uit Vietnamesezen. Bovendien leven er naar schatting 250.000 zigeuners in Tsjechië.

De officiële taal is het Tsjechisch, een Slavische taal die nauw verwant is met het Slowaaks. De minderheden spreken hun eigen talen.

De Sudeten-Duitsers hebben Bohemen vele eeuwen bevolkt. In feite was er lange tijd geen scherp onderscheid mogelijk tussen Duitse en Tsjechische inwoners. Dat veranderde in de jaren 1930, toen de Sudeten-Duitsers zich politiek

begonnen te organiseren en daarbij een grote nazi-gezindheid aan de dag legden. Na de oorlog werden de meeste Duitsers verdreven, alleen diegenen die voor de opbouw van het land van belang waren mochten blijven. De naar Duitsland heengezonden Sudeten-Duitsers vestigden zich met name in Beieren, waar zij een belangenorganisatie stichtten, die naast nationalistische en folkloristische ook extreemrechtse trekken had. Na de val van het communistische bewind lieten deze Sudeten-Duitsers danig van zich spreken, waarbij vooral hun eis tot teruggave van in beslag genomen bezittingen, dan wel een passende schadevergoeding, de gemoederen in Tsjechië hoog deed oplopen. (Zie verder kadertekst Sudeten-Duitsers.)

Geschiedenis van Tsjechië in het kort

Vroege periode

600 v.C. Keltische stammen trekken weg, Slavische en Germaanse stammen vestigen zich
 150-400 de Romeinen stichten enkele militaire posten aan de noordelijke oever van de Donau
 7de eeuw federatie van Slavische stammen onder aanvoering van Samo tegen binnengevallen Avaren
 9de eeuw-begin 10de eeuw Groot-Moravische rijk heerst over grote delen van Bohemen, Moravië en Slowakije
 896 Magyaren vestigen zich in Hongarije en Slowakije

Bloei en verval

921-929 Václav I regeert en verspreidt het christendom
 1253-1278 bloeiperiode Bohemen onder Ottokar
 1346-1378 bloeiperiode van architectuur onder Karel IV
 1348 Praag wordt universiteitsstad
 1415 Jan Hus belandt op de brandstapel
 1419-1436 Hussietische oorlogen

Habsburgse periode

1526 De Habsburgers voegen Bohemen en Moravië samen tot één deel van hun rijk.
 1618-1648 Dertigjarige Oorlog tussen katholieke Habsburgers en protestantse Bohemen
 1620 slag om de Witte Berg, Habsburgers overwinnen
 1627 uittocht van protestantse intellectuelen
 1740-1790 hervormingen in onderwijs, economie en rechtspraak
 1781 vrijheid van godsdienst voor protestanten en joden en afschaffing van de lijfeigenschap
 1848 Congres van Slavische volkeren in Praag, bloei nationalisme in Bohemen en Slowakije
 1867 Ausgleich tussen Hongarije en Oostenrijk, waardoor Slowaaks nationalisme het moeilijker krijgt
 1907 invoering algemeen kiesrecht in Bohemen

Tsjechoslowaakse republiek

- 1918 de Tsjechoslowaakse republiek wordt uitgeroepen
- 1935 Masaryk wordt als president opgevolgd door Beneš
- 1938 Conferentie van München, waarbij Hitler wordt toegestaan de Sudeten-Duitse gebieden te annexeren
- 1939 Bohemen en Moravië vallen in Duitse handen; Slowakije wordt een Duits-gezinde staat o.l.v. Tiso
- 1944 Duitsland bezet Slowakije na het neerslaan van de Slowaakse Nationale Opstand
- 1945 Tsjechië wordt bevrijd door de Sovjet-Unie en de Verenigde Staten
- 1946 verkiezingen: communisten de grootste partij

Communistische periode

- 1948 communisten grijpen de macht
- 1948-1960 stalinistische periode
- 1968 Praagse Lente o.l.v. Alexander Dubček, ingrijpen Warschaupact
- 1977 oprichting dissidentenbeweging Charta 77
- 1988-1989 demonstraties en petities voor democratie, fluwelen revolutie krijgt steeds meer aanhang en succes, communisten staan de macht af, Václav Havel wordt benoemd tot president

Terugkeer naar democratie

Václav Havel, president
1989-2003. Foto Piotr Mar-
cinski/Dreamstime.com

- 1990 eerste vrije verkiezingen sinds 1946, Burgerforum (ODS) wordt de grootste partij; Tsjechische en Slowaakse Federatieve Republiek (ČSFR)
- 1991 Slowaaks onafhankelijkheidsstreven speelt op
- 1992 parlementsverkiezingen: Klaus (ODS) wordt minister-president
- 1993 ČSFR valt uiteen in Tsjechië en Slowakije; Havel wordt weer tot president gekozen
- 1994 Tsjechië treedt, samen met Hongarije, Polen en Slowakije, toe tot het Partnerschap voor Vrede-programma van de Navo
- 1996 verkiezingen: de sociaaldemocratische ČSSD wint fors, maar Klaus vormt een minderheidskabinet; Tsjechië vraagt het lidmaatschap van de EU aan
- 1997/1998 Klaus en de Duitse bondskanselier Kohl

- tekenen een verzoeningsverklaring en zien af van wederzijdse claims
- 1998 verkiezingen: de sociaaldemocraten worden de grootste partij; Milos Zeman wordt premier
- 1999 Tsjechië treedt toe tot de NAVO
- 2002 De ČSSD wint de verkiezingen en er komt een minderheidskabinet onder leiding van sociaaldemocraat Vladimír Špidla
- 2002 De Europese verkiezingen verlopen voor de de ČSSD dramatisch slecht, Vladimír Špidla treedt af en wordt opgevolgd door Stanislav Gross
- 2003 Havel wordt als president opgevolgd door Václav Klaus

Lid van de Europese Unie

- 2004 Tsjechië treedt toe tot Europese Unie